



Bosna Hercegovina  
Federacija Bosne i Hercegovine  
Tuzlanski kanton  
**GRAD GRADAČAC**

---

H.K.Gradašćevića 54, 76 250 Gradačac, telefon 035-369-750, fax. 035-369-751, e.mail: [opc.grad@bih.net.ba](mailto:opc.grad@bih.net.ba), [www.gradacac.ba](http://www.gradacac.ba)

**IZVJEŠTAJ**  
**O ZDRAVSTVENOM STANJU ŽIVOTINJA, NAROČITO STOČNOG FONDA,**  
**SA PRIJEDLOGOM MJERA**

**Gradačac, Septembar 2020.g.**

## 1. UVODNE NAPOMENE

Na području grada Gradačac usluge iz domena veterinarstva obavljaju tri registrovana privredna subjekta od kojih su dva locirana na administrativnom teritoriju grada Gradačac, a jedno na području Brčko distrikta.

Doo., Preduzeće usluge u veterinarstvu privatnog osnivača „Terravet“ Gradačac i Dany-vet Gradačac Preduzeće registrirano u Distriktu, a koje obavlja djelatnosti na administrativnom području grada Gradačac je privatna veterinarska ambulanta „Veljko-vet“ Cerik.

Osim registrovanih subjekata na administrativnom području grada usluge iz oblasti veterinarstva nelegalno obavlja i nepoznat broj lica (veterinarskih tehničara), sa područja Srebrenika, Gradačca, Porebrica, a u rubnim dijelovima grada naročito prema Bos.Šamcu i veterinarska stanica Šamac.

Na području grada Gradačac predmet zdravstvene zaštite životinja su:  
( statistički podaci septembar 2020.godine)

Vrsta životinja	Broj grla, komada
Goveda (krave, junice, junad, telad	3.450
Ovce (za rasplod, ovnovi i druge ovce	4.100
Svinje (krmače, nazimice, prasad)	820
Konji	80
Perad (u ekstenzivnom tovu, organizovanom tovu, nesilice	470.000
Koze	135
Kunići	200
Košnice pčela	3.400

Podaci su na osnovu:

1. Provođenje Pravilnika o označavanju i kretanju životinja (svjedodžba o zdravstvenom tanju životinja – obrazac C)
2. Provođenja Zakona propisanih mjera o preventivi i dijagnostici bolesti životinja

Pod zdravstvenom zaštitom životinja se podrazumijeva:

- suzbijanje bolesti svih domaćim životinja i provođenje neophodnih mjera za zaštitu njihovog zdravlja,
- zaštita zdravlja goveda sa posebnim osvrtom na zaštitu zdravlja muznih krava,
- provođenje zootehničkih mjera u govedarstvu (vještačko osjemenjavanje krava i junica),
- dijagnostičko ispitivanje na zarazne bolesti goveda,
- edukacija kooperanata u proizvodnji zdravog i kvalitetnog mlijeka, odgoju raspolodnih junica i uopšte u govedarskoj proizvodnji (mlijeko, meso i rasplodna grla i dr.).

Službe za zaštitu životinja su organizovane tako da sve svoje usluge pružaju non – stop, 24 sata dnevno, 365 dana u godini, osim dijagnostičkog ispitivanja na zarazne bolesti goveda. Ova usluga se obavlja jednom godišnje i to preventivno na bolesti koje su propisane zakonom ili pravilnikom, a na druge bolesti kada se za to ukaže potreba.

Službe za zaštitu životinja bave se i tamanjenjem životinja (kao što su lisice i druge životinje) koje predstavljaju opasnost za širenje zaraznih bolesti.

Za obavljanje svojih radnih zadataka, službe za zaštitu životinja su zadovoljavajuće opremljene (kola, neophodni instrumenti, ispravno sjeme i td.).

Radi lakšeg praćenja stanja u ovoj oblasti prvo ćemo opisati mjere koje su propisane zakonom, te ćemo opisati pojedine bolesti

## **PARAZITNE BOLESTI KOJE SE MORAJU SPROVODITI PROPISANE ZAKONOM O VETERINARSTVU (Službeni glasnik BiH, broj 34/02.)**

### **A. Mjere koje se provode za goveda**

#### **1. Bedrenica šuštavac**

Najkasnije do 30. aprila, sva goveda u bedreničnim distriktima moraju se vakcinisati protiv bedrenice i šuštavca. Goveda je dopušteno napasati u bedreničnim distriktima, samo ako su vakcinisana protiv bedrenice i ako je od vakcinacije prošlo više od 15 dana.

#### **2. Bruceloza**

Jedanput godišnje, pretražiti krv svih goveda starijih od 12 mjeseci. Pretražiti krv svih novonabavljenih životinja, prije uvođenja u uzgoj.

### **3. Goveda spongiformna encefalopatija**

Na goveđu spongiformnu encefalopatiju moraju biti pretražena sva goveda, i to:

- a) bez obzira na starost, koja pokazuju kliničke znake poremedaja centralnog nervnog sistema;
- b) starija od 24 mjeseca nakon:
  - 1) uginuda iz bilo kojeg razloga,
  - 2) klanja po isključenju pri remontu stada,
- c) starija od 30 mjeseci, prilikom redovnog klanja.

#### **4. Tuberkuloza**

Obavezna opća tuberkulinizacija svih goveda starijih od šest sedmica mora se do 30. septembra provesti na području cijele Bosne i Hercegovine.

Za obnovu uzgoja nije dopušteno koristiti goveda koja prethodno nisu tuberkulinisana i da je reakcija bila negativna

Ovlašteni veterinari u klaonicama moraju voditi posebnu evidenciju o svakom utvrđenom slučaju tuberkuloze goveda, te o nalazu obavijestiti nadležnog veterinarskog inspektora u mjestu porijekla tuberkulozne životinje.

#### **5. Enzooska leukoza goveda**

U cilju kontrole enzooske leukoze goveda, dva puta godišnje vrši se se testiranje životinja starijih od 24 mjeseca u stadima koja nemaju status slobodnih stada od ove bolesti.

Proglašavanje slobodnih stada u sklopu operativnog plana izvršiće nadležna veterinarska tijela entiteta iBrčko Distrikta, na osnovu rezultata do sada provedenih mjera, ukoliko su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a) nema dokaza, bilo kliničkog ili u vidu rezultata laboratorijskog testiranja o prisustvu

enzootske leukoze goveda u stadu i nijedan takav slučaj nije potvrđen u protekle dvije godine; ili

b) sve životinje preko 24 mjeseca starosti su u proteklih 12 mjeseci dale negativnu reakciju na dva izvršena testiranja, provedena u razmaku koji nije kraći od 4 mjeseca.

Održavanje statusa slobodnih stada provodiće se kroz:

a) sve životinje koje se uvode u stado moraju potjecati iz stada sa istim statusom;) sve životinje starije od 24 mjeseca moraju nastaviti davati negativnu reakciju pri laboratorijskom testiranju, koje se na slobodnim posjedima provode svake 3 godine.

## **6. Listerioza**

Kod svakog pobačaja goveda pobačeni fetus i plodne ovojnice navedenih životinja moraju biti dostavljeni radi laboratorijske pretrage na listeriozu.

Na listeriozu mora biti pretražen mozak goveda koje pokazuju kliničke znakove poremećaja centralnog nervnog sistema i poremećaja u ponašanju.

## **7. Bolest plavog jezika**

U cilju utvrđivanja dinamike bolesti, te dinamike pojavljivanja insekata roda *Culicoides*, njihove geografske rasprostranjenosti, te određivanja razdoblja sezonski slobodnog od vektora virusa BPJ, odnosno razdoblja kada nisu aktivni adulti insekata roda *Culicoides* provest će se pasivno kliničko nadziranje, serološki nadzor sentinel životinja i nadzor vektora, na lokacijama koje utvrdi Ured u saradnji sa nadležnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta BiH. Sentinel ili kontrolne životinje su goveda, ovce, ili drugi preživari na određenom gazdinstvu koji se u određenom vremenskom razdoblju, jednom ili više puta uzastopno, ispituju na prisustvo antitijela protiv uzročnika bolesti plavog jezika, odnosno na prisustvo uzročnika bolesti plavog jezika. Praćenje i kontrola bolesti provešće se u skladu sa Programom koji donosi Ured u saradnji sa nadležnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta BiH.

## **8. Slinavka i šap**

U slučaju diferencijalno dijagnostički postavljene sumnje na prisustvo bolesti slinavke i šapa potrebno je provesti klinički nadzor kod svih goveda na imanju. Ukoliko se kliničkim pregledom utvrde znakovi karakteristični za bolest potrebno je bez odlaganja provesti sve mjere utvrđene posebnim propisima kojima je regulisana kontrola slinavke i šapa.

# **B. MJERE KOJE SE PROVODE ZA OVCE I KOZE**

## **1. Bedrenica i šuštavac**

Najkasnije do 30. aprila, sve ovce i koze u bedreničnim distriktima moraju se vakcinisati protiv bedrenice i šuštavca. Ovce i koze je dopušteno napasati u bedreničnim distriktima, samo ako su vakcinisane protiv bedrenice i ako je od vakcinacije prošlo više od 15 dana.

## **2. Bruceloza**

Sve ovce i koze starosne dobi od 3 do 6 mjeseci moraju biti vakcinisane REV1 Ocarev vakcinom i propisno označene u skladu sa odredbama Pravilnika o mjerama kontrole bruceloze malih preživara („Službeni glasnik BiH“, br. 43/10 i 83/10).

## **3. Scrapie**

Na Scrapie moraju biti pretražene sve ovce i koze starije od 12 mjeseci koje:

- a) pokazuju kliničke znake poremećaja centralnog nervnog sistema i poremećaja u ponašanju koje traju najmanje 15 dana i liječenjem nisu uklonjene;
- b) pokazuju znake promijenjenog opšteg zdravstvenog stanja (malaksalost), bez znakova zaraznih, parazitskih ili traumatskih bolesti;
- c) pokazuju druga progresivna bolesna stanja.

## **4. Listerioza**

Kod svakog pobačaja ovaca i koza, pobačeni fetus i plodne ovojnice navedenih životinja moraju biti dostavljeni radi laboratorijske pretrage na listeriozu.

Na listeriozu mora biti pretražen mozak ovaca i koza koje pokazuju kliničke znakove poremećaja centralnog nervnog sistema i poremećaja u ponašanju.

## **5. Bolest plavog jezika**

U cilju utvrđivanja dinamike bolesti u populaciji ovaca i koza provest će se pasivno kliničko nadziranje životinja.

## **6. Slinavka i šap**

U slučaju diferencijalno dijagnostički postavljene sumnje na prisustvo bolesti slinavke i šapa potrebno je provesti klinički nadzor kod svih ovaca i koza na imanju. Ukoliko se kliničkim pregledom utvrde znakovi karakteristični za bolest potrebno je bez odlaganja provesti sve mjere utvrđene posebnim propisima kojima je regulisana kontrola slinavke i šapa.

# **C. MJERE KOJE SE PROVODE ZA SVINJE**

## **1. Bruceloza**

U slučaju diferencijalno dijagnostički postavljene sumnje na prisustvo bruceloze kod svinja kliničko, bakteriološko, i ukoliko je potrebno serološko ispitivanje mora biti provedeno pod službenim nadzorom kako bi se potvrdilo da navedeni simptomi nisu izazvani brucelozom.

## **2. Klasična kuga svinja**

Sve svinje na porodičnim imanjima moraju se vakcinisati protiv klasične kuge svinja. Vakcinacija se provodi kod svih svinja na imanju koje su starije od 60 dana. Vakcinacija nazimica i krmača provodi se prije svakog pripusta. Vakcinacija se provodi vakcinama pripremljenim od atenuiranog virusa (K-soj).

Na imanjima sa zaokruženim proizvodnim ciklusom prasad se vakciniše u dobi od 45-60

dana, nazimice i krmače prije svakog pripusta, a nerastovi dva puta godišnje.

Sve vakcinisane svinje obavezno je markirati-označiti ušnim markicama.

U promet se mogu staviti samo imune svinje odnosno svinje koje su vakcinisane i označene markicom najmanje sedam dana prije stavljanja u promet.

Promet svinja dopušten je samo na registrovanim stočnim pijacama, sajmovima, dogonima i drugim otkupnim mjestima koji su pod stalnom veterinarskom kontrolom.

Lovačka društva su obavezna obezbijediti dostavu uzorka krvi, slezene i bubrega od svake ulovljene ili nađene jedinke divlje svinje do referentne laboratorije za klasičnu svinjsku kugu u Bosni i Hercegovini.

Utvrđivanje nivoa imuniteta vakcinisanih životinja procjenjuje se serološkom pretragom, pri čemu će se dva puta godišnje vršiti uzimanje uzoraka na klaonicama od 0,1% životinja, od strane nadležnih veterinarskih inspektora.

### **3. Slinavka i šap**

U slučaju diferencijalno dijagnostički postavljene sumnje na prisustvo bolesti slinavke i šapa potrebno je provesti klinički nadzor kod svih svinja na imanju. Ukoliko se kliničkim pregledom utvrde znakovi karakteristični za bolest potrebno je bez odlaganja provesti sve mjere utvrđene posebnim propisima kojima je regulisana kontrola slinavke i šapa.

### **4. Tuberkuloza**

Sve rasplodne svinje u uzgojima brojnijim od 15 krmača, nazimica i nerastova, moraju se tuberkulinisati do 31. maja.

Za obnovu uzgoja nije dozvoljeno koristiti svinje koje prethodno nisu tuberkulinisane.

Ovlašteni veterinari u klaonicama moraju voditi posebnu evidenciju o svakom utvrđenom slučaju tuberkuloze svinja, te o nalazu obavijestiti nadležnog veterinarskog inspektora u mjestu porijekla tuberkulozne životinje.

### **5. Trihineloza**

U svim slučajevima klanja svinja radi upotrebe mesa za ljudsku ishranu i kod sve ulovljene divljači koja služi ishrani ljudi, mora se izvršiti pregled mesa dijagnostičkom metodom digestije.

## **D. MJERE KOJE SE PROVODE ZA KONJE**

### **1. Infektivna anemija kopitara**

Serološka pretraga uzoraka krvi kopitara mora se obaviti:

- a) dva puta godišnje (januar, juni) kod pravnih lica koja koriste kopitare za proizvodnju bioloških preparata (vakcina, seruma) i sjemena za vještačko osjemenjivanje;
- b) jedanput godišnje, najkasnije do 31. oktobra, kod svih konja u ergelama, pastuharnama, sportskim društvima i na šumskim radilištima;
- c) kada se nabavljeno grlo uvodi u uzgoj naveden u tač. a) i b) ovog stava;
- d) kod pastuha prije licenciranja;
- e) kada se kopitari dovode na izložbe, smotre, sportska takmičenja i opasivanja u ergele;
- f) kada se kopitari stavljaju u promet.

Nalaz o negativnoj serološkoj pretrazi u slučajevima iz tač. c), d), e) i f) ovog stava ne smije biti stariji od 30 dana.

### **2. Virusni artritis konja**

Krv nevakcinisanih pastuha koji se koriste za proizvodnju sjemena za umjetno osjemenjivanje ili prirodni pripust mora, prije početka korištenja rasplodnjaka, biti pretražena na artritis konja. Kod svakog pobačaja kobila krv mora biti dostavljena radi laboratorijske pretrage na artritis konja.

## **F. MJERE KOJE SE PROVODE ZA PČELE**

Na svim pčelinjacima moraju biti provedene naređene preventivne i dijagnostičke mjere za zaštitu zdravlja pčelinjih zajednica od bolesti američka gnjiloda pčelinjeg legla.

Uzgoj pčelinjih matica za prodaju dopušten je samo na pčelinjacima koji su pod stalnim veterinarsko- zdravstvenim nadzorom.

U promet se mogu stavljati samo zdrave pčelinje zajednice, odnosno one na kojima su provedene naredne dijagnostičke i preventivne mjere:

### **1. Američka gnjiloda pčelinjeg legla**

Na svim pčelinjacima, tokom proljeda (mart/april) provodi se klinički pregled pčelinjih zajednica, radi pretrage na američku gnjilodu:

- u pčelinjacima s 1-10 pčelinjih zajednica pregledaju se sve zajednice,
- u pčelinjacima s 11-20 pčelinjih zajednica mora se pregledati 50%

zajednica,

-u pčelinjacima od 21-50 pčelinjih zajednica mora se pregledati 33%

zajednica,

-u pčelinjacima s više od 51 pčelinjih zajednica mora se pregledati 20% pčelinjih zajednica.

Na svim pčelinjacima u kojima je u prethodnoj godini utvrđena američka gnjiloda, kliničkim pregledom moraju biti obuhvaćene sve pčelinje zajednice.

U slučaju postavljanja sumnje na američku gnjilodu, veterinar koji provodi kliničku pretragu će obavezno uzeti uzorak i dostaviti ga na laboratorijsku pretragu u ovlaštenu dijagnostičku laboratoriju.

Za uzorak se uzima dio pčelinjeg legla, posebno iz svake pojedine sumnjive pčelinje zajednice i to komad sada s poklopljenim leglom, veličine 10x10 cm, na kojem su znaci bolesti vidljivi, umotan u ambalažu koja propušta vazduh.

Ukoliko u periodu pretrage i sumnje na američku gnjilodu u pčelinjoj zajednici nema legla moguće je kao uzorak dostaviti žive ili uginule pčele (uzorak od stotinjak pčela), med iz medišta, kao i dio starog dijela legla /sada/ koje može biti prazno ili zbirni uzorak meda iz sezone vrcanja (oko 10 g), kako bi se na taj način utvrdilo prisustvo spora američke gnjilode, ispoljene u kliničkoj ili subkliničkoj formi na pčelinjaku ili pojedinačnoj pčelinjoj zajednici.

U promet se mogu stavljati samo pčelinje zajednice na kojima su provedene naređene mjere i koje ne pokazuju znake bolesti.

## **H. MJERE KOJE SE PROVODE ZA PSE**

### **1. Bjesnilo**

Svi psi stariji od tri mjeseca moraju se vakcinisati protiv bjesnila najkasnije do 31. marta.

Pas koji tokom godine dostigne starost od tri mjeseca mora biti vakcinisan u roku od 14 dana, a pas koji je nabavljen, a nije vakcinisan, u roku od 14 dana od dana nabavke. Preporučuje se vakcinacija mačaka protiv bjesnila.

Za vakcinaciju se može koristiti samo inaktivirana registrovana vakcina sa delijskih kultura ili embrioniranih jaja, pripremljena od visokoimunogenih sojeva virusa bjesnila.

Vlasnici životinja koje se drže na paši dužni su onemogućiti kontakt divljih i domaćih životinja.

U slučaju potrebe Ured za veterinarstvo BiH može narediti vakcinaciju i drugih životinja protiv bjesnila u pojedinim područjima.

### **2. Lajšmanioza (Leishmaniasis)**

Na područjima gdje je u prethodnoj godini nađena lajšmanioza, te na lajšmanijazu moraju biti pretraženi:

-lovački psi; radni psi;



-psi koji borave na otvorenom.

## **Zarazne bolesti životinja i imunoprofilatičke mjere (prevencija )**

### **2.1. Antraks**

Antraks je zarazna bolest pretežno biljoždera karakterizirana brojnim krvarenjima.

Goveda i ovce vakcinisat će se protiv bedrenice i šuštavca najkasnije do 30. aprila tekuće godine. Goveda i ovce mogu se tjerati na pašu izvan područja općine, ako su vakcinisani protiv bedrenice i ako je od vakcinacije prošlo više od 30 dana.

Liječenje se provodi seroterapijom i antibioticima.

### **2.2. Bjesnilo**

Bjesnilo je akutna zarazna bolest više vrsta životinja, sisara i čovjeka.

Psi stariji od 3 (tri) mjeseca vakcinisat će se protiv bjesnila do 10. marta tekuće godine. Za vakcinaciju se mogu koristiti inaktivirane vakcine priredjene na kulturi stanica, što se mogu koristiti za druge vrste životinja.

Psi koji u toku godine dostignu starost od tri mjeseca, odnosno nabavljenog psa koji nije ranije vakcinisan, mora se vakcinisati u roku od 14 dana od dana kada je dostigao starost od tri mjeseca, odnosno od dana nabave. Uz vakcinaciju pasa vršice se dehelmentizacija pasa protiv ehinokokus granulozus, sredstvom koje pouzdano ubija zrele i nezrele oblike trakavice. Radi sprečavanja širenja jajašaca obavezno je pse nakon tretiranja držati najmanje 48 sati u ogradjenom prostoru i njihove izmetine neškodljivo uklanjati

### **2.3. Klasična kuga svinja**

Klasična kuga svinja je zarazna bolest koja najčešće završava uginućima.

Sve svinje starije od 45 dana moraju se vakcinisati protiv klasične kuge svinja vakcinom pripremljenom od atenuiranog virusa (K-soj) tako da su stalno imune. Prasad se vakcinira prvi put u starosti od 45 dana, a drugi put u starosti od 3 mjeseca, bez obzira na epizootiološko stanje.

U periodu mart-juni i septembar-oktobar treba vakcinisati sve svinje u ekstenzivnoj proizvodnji. Prinovljeni podmladak, nazimice, krmače i nerastove treba vakcinisati izvan navedenog perioda.

Na farmama sa cjelovitim proizvodnim ciklusom prasad se vakcinira prvi put u starosti od 3 mjeseca. Nazimice se vakciniraju prvi put prije pripusta, a krmače nakon svakog prasenja, odnosno odbijanja prasadi. Svinje koje se nalaze na zajedničkoj odnosno na šumskoj ispaši, kao i divlje svinje u ogradjenim uzgajalištima, moraju biti vakcinisane i održavane u stalnom imunitetskom stanju. U promet mogu ići samo imune svinje, odnosno svinje koje su vakcinisane najmanje 7 dana prije stavljanja u promet. Promet svinja dozvoljen je samo na stočnim pijacama, sajmovima, dogonima i drugim otkupnim mjestima koja su pod stalnim veterinarsko-sanitarnim nadzorom.

Liječenja za životinje nema.

### **2.4. Atipična kuga peradi – morbus newcastle**

Kuga peradi je zarazna bolest, vrlo kontagiozna bolest.

Perad će se vakcinisati protiv atipične kuge dva puta godišnje vakcinom proizvedenom iz soja la sota okuloznazalno ili raspršivanjem vakcina, a u interventnim slučajevima samo

raspršivanjem. Perad će se vakcinisati protiv atipične kuge peradi između 15. aprila do 30. maja tekuće godine prvi put, te između 15. oktobra i 30. novembra drugi put, a prinovljena perad između navedenih perioda. Perad i pernata divljač na farmama i svim oblicima intenzivne proizvodnje mora se vakcinisati protiv atipične kuge tako da bude stalno imuna. Uspjeh provedene vakcinacije peradi prosuđuje se serološkom pretragom koja je sastavni dio imunoprofilitičkog postupka.

U ekstezivnim uzgojima peradi uzima se pet uzoraka na hiljadu vakcinisane peradi.

U intenzivnim uzgojima vrši se pretraga pedeset uzoraka krvi po jatu.

Liječenja za životinje nema.

## **2.5. Zarazna šepavost ovaca**

Zarazna šepavost ovaca je bolest papaka.

Preventivno cijepjenje protiv zarazne šepavosti ovaca podliježu sve ovce na područjima na kojima je ova bolest utvrđena. Za cijepjenje se upotrebljava vakcina zarazne šepavosti ovaca pripremljena od određenih serotipova uzročnika bolesti.

Liječenje dezinficijentima, kirurška obrada i antibioticima.

## **3. DIJAGNOSTIČKE PRETRAGE U SVRHU OTKRIVANJA ZARAZNIH BOLESTI**

### **3.1. Bruceloza**

Bruzelozu je hronična zarazna bolest različitih vrsta domaćih životinja kao i čovjeka (zoonoza).

Dijagnostičkom ispitivanju krvi metodom spore agutinacije podliježu najmanje jednom godišnje priplodna goveda i priplodne svinje u društvenoj svojini i priplodna goveda i priplodne svinje u privatnom vlasništvu ako su namijenjeni reprodukciji.

Dijagnostičko ispitivanje priplodnih ovaca i koza navedenom metodom na posjedima koji nisu službeno slobodni od bruceloze:

a) provodi se dvokratno ispitivanje svih ovaca i koza na posjedu starijih od 6 mjeseci u razmaku ne manjem od 6 mjeseci i ne dužem od 1 godine,

b) na posjedima ovaca ili koza koji su službeno slobodni od bruceloze.

Prilikom stavljanja u promet provodi se ispitivanje reprezentativnog broja ovaca i koza starijih od 6 mjeseci.

Prije stavljanja u promet, svi rasplodni ovnovi obvezno moraju biti pregledani na Brucelozu i Ovis infekciju, a nalaz ne smije biti stariji od 30 dana.

Ispitivanje treba izvršiti najkasnije do 30. septembra tekuće godine.

Liječenja nema za domaće životinje.

### **3.2. Tuberkuloza**

Tuberkuloza je hronična kontagiozna zarazna bolest mnogih vrsta domaćih i divljih životinja kao i čovjeka (zoonoza).

Dijagnostičkom ispitivanju goveda na tuberkulozu podvrgavaju se goveda koja su navršila 12 mjeseci. Rok za dijagnostičko ispitivanje goveda na tuberkulozu je 30. septembar.

Sve rasplodne svinje u uzgojima brojnijim od 15 krmača, nazimica i nerastova, moraju se tuberkulinizirati do 31. maja.

Za obnovu uzgoja nije dopušteno koristiti goveda i svinje koje prethodno nisu tuberkulizirane. Ovlašteni veterinari u klaonicama moraju voditi posebnu evidenciju o svakom utvrđenom slučaju tuberkuloze goveda i svinja, te o nalazu obavijestiti nadležnog veterinarskog inspektora u mjestu porijekla tuberkulozne životinje.

Liječenja za životinje nema.

### 3.3. Leukoza goveda

Leukoza goveda je virusna bolest goveda.

Na enzootsku leukozu goveda pretražuje se jednom godišnje krv svih krava u laktaciji starijih od 24 mjeseca. U svim uzgojima muznih krava brojnijim od 10 grla mora biti pretražena i krv junica, starijih od 6 mjeseci. Sve životinje prije stavljanja u promet, osim izravnog upućivanja na klaonicu moraju biti pregledane na enzootsku leukozu. Nalaz dijagnostičke laboratorije ne smije biti stariji od 30 dana.

Liječenja za životinje nema. Treba poduzeti ekonomsko iskorištavanje.

### 3.4. Leptospiroza

Leptospiroza je akutna septikemijska zarazna bolest različitih vrsta domaćih životinja i čovjeka.

Dijagnostičkom ispitivanju krvi reakcijom mikroskopske agutinacije i lize podliježu najmanje jedanput godišnje priplodna goveda, priplodne svinje i priplodni konji u društvenoj svojini.

Priplodna goveda priplodne svinje i priplodni konji kod individualnih držalaca podliježu dijagnostičkom ispitivanju najmanje jedanput u 3 godine zavisno od epizootiološke situacije.

Liječenje: perakutni oblici se ne liječe a ostali oblici antibioticima.

### 3.5. Salmoneloza

Je zarazna bolest mnogih vrsta životinja i čovjeka.

Dijagnostičkom postupku brze krvne agutinacije podliježu sva jata nesilica (konzumna i rasplodna) koja se koriste u komercijalne svrhe. Od jata sa 100 i više životinja pretražuje se na imanje 200 uzoraka krvi kada jato postigne 30% nesivosti te svaki sljedeći mjesec po 100 uzoraka krvi do kraja proizvodnje. U ostalim jatima pretražuje se krv od 20% nesilica u jatu, a svaki naredni mjesec krv od 10 nesilica do kraja proizvodnje. Jata za nasad pline se unutar dva sata poslije nesenja. Jata (konzumna i rasplodna) mogu se stavljati u promet ili inkubirati samo ako potiču od jata koja su slobodna od navedenih salmoneloza, odnosno ako držaoci jata peradi imaju potvrdu o zdravstvenom stanju jata izdanu od ovlaštenog laboratorija. Držaoci peradi koja se uzgaja na farmama dužni su dostavljati na bakteriološke pretrage:

- brisevi iz inkubatora i prostorija u kojima su smješteni inkubatori najmanje jedna kontrola tromjesečno. Pretražuje se 30 briseva uzetih s površina. Briseve uzima ovlašteni laboratoriji.

- najmanje 30 oplodjenih jata iz kojih se pri inkubiranju nisu izlegli pilići uginule piliće imekonij od najmanje 100 pilića. Kontroliše se svako jato jednom mjesečno, a po potrebi i češće.

- jednodnevne piliće uginule tokom prijevoza od valionice do farme, te oni koji uginu slijedeća dva dana na farmi. Pretražuje se do 30 lešina.

- lešine rasplodne peradi (podmladak i nesilice rasplodnih i konzumnih jata) najmanje jedna kontrola mjesečno. Uzorkom se smatra jednodnevno uginuće ili najviše 20 lešina po jatu. Bakteriološki treba pretražiti i skupiti uzorak izmeta podmlatka u starosti 4 nedjelje te dvije nedjelje prije početka, a nesilica jednom tromjesečno, po tri skupna uzorka od najmanje 30 životinja.

- lešine tovnih pilića pretražuju se najmanje dvije nedjelje prije klanja, s tim da se uzorkom smatra dvodnevno uginuće a najviše 20 lešina po jatu. Tvornice i mješaonice hrane dužne su dostavljati na bakteriološku pretragu u ovlašteni laboratorij uzorke svih proizvoda životinjskog porijekla prije otpremanja krvnih smjesa, a najmanje mjesečno jednom uzorke gotovih krmnih smjesa.

Liječenje antibioticima.

### **3.6. Q groznica**

Q groznica je akutna kontagiozna zarazna bolest više vrsta domaćih i divljih životinja kao i ljudi (zoonoza)

Klinički znaci Q groznice su utučenost, smanjenje produkcije mlijeka, gubitak apetita, slabi prirast, upala očnih kapaka, oticanje zglobova, upala vimena i pobačaji. Svaka pojava ili sumnja na pojavu Q groznice mora biti potvrđena propisanim laboratorijskim testovima. Laboratorijski testovi za Q groznicu na dijagnostičkom materijalu moraju se izvesti dvokratno u razmaku od 30 dana sa dvije različite standardizirane metode.

Dijagnostička ispitivanja se vrše u slijedećim slučajevima:

- pojave Q groznice kod ljudi, kada će se ispitivanja vršiti samo na životinjama u mjestu prebivališta odnosno boravišta oboljelih ljudi,
- pobačaja iz nepoznatih razloga kod krava, ovaca i koza,
- ukoliko rezultat pretrage bude pozitivan obavezno je izvršiti pretragu i svih ostalih životinja iz tog stada, staje ili obora.

Liječenje životinja u praksi se ne sprovodi.

### **3.7. Mastitisi**

Mastitisi su upale mliječnih žlijezda.

Proizvođači mlijeka i proizvoda od mlijeka namjenjenih javnoj potrošnji dužni su 2 puta u toku godine u razmaku u roku od 6 mjeseci svaku muznu kravu kozu i ovcu pretražiti na poremećenu sekreciju vimena. O rezultatima i učincima programa kontrole vodi se posebna evidencija. Prije stavljanja mlijeka i mliječnih proizvoda u promet za javnu potrošnju svaka muzna krava, ovca i koza od kojih mlijeko potječe mora se pretražiti na poremećenu sekreciju vimena. Mlijeko krava, ovaca i koza sa poremećenom sekrecijom vimena mora s bakteriološki pretražiti, nakon utvrđenog pozitivnog bakteriološkog nalaza za vrijeme provodjenja terapije i do isteka karence zabranjuje se stavljanje mlijeka u promet.

Liječenje antibioticima.

## **4. ZARAZNE I PARAZITARNE BOLESTI PČELA**

### **4.1. Američka gnjiloća pčelinjeg legla**

Američka gnjiloća pčelinjeg legla je zarazna bolest poklopljenog pčelinjeg legla.

U promet mogu ići samo zdrave pčelinje zajednice odnosno one na kojima su provedene naredjene dijagnostičke i preventivne mjere.

U mjestima u kojima je ustanovljena Američka gnjiloća pčelinjeg legla moraju se tokom septembra i oktobra pregledati sve pčelinje zajednice u krugu 3 km od žarišta. Svaku sumnju na bolest treba potkrijepiti laboratorijskom pretragom.

Liječenje zdravih zajednica u zaraženim pčelinjacima vrši se antibioticima.

### **4.2. Nozemoza**

Nozemoza je nametnička bolest srednjih crijeva odraslih pčela.

Držaoci pčelinjih društava dužni su uzeti uzroke zimskih gubitaka pčela i dostaviti ih na laboratorijsku pretragu putem veterinarskih stanica.

Liječenje akericidima.

### **4.3. Varooza**

Varooza je nametnička bolest odraslih pčela i pčelinjeg legla uzrokovana grinjom.

Držaoci pčelinjih zajednica dužni su obaviti u jesen (ovisno o razvoju pčelinjeg legla) dijagnostičko, a po potrebi preventivno tretiranje pčelinjih zajednica. Liječenje tehničkim i hemijskim sredstvima.

## **5. PARAZITARNE BOLESTI ŽIVOTINJA**

Prilikom vakcinacije pasa protiv bjesnila provest će se dehelminitizacija pasa, a protiv *Echinococcus granulosus*, sredstvom koje pouzdano ubija zrele i nezrele oblike trakavice. Radi sprečavanja širenja jajašaca obavezno je pse nakon tretiranja držati najmanje 48 sati u ograđenom prostoru i njihove izmetnine neškodljivo uklanjati. Preduzeća i druga pravna i fizička lica koja se bave klanjem životinja za javnu potrošnju, kao i držaoci životinja koji vrše klanje životinja za vlastitu potrošnju, dužni su radi sprečavanja širenja ehinokokoze odbačene organe zaklanih životinja učiniti neškodljivim preradom u kafilerijama ili prokuhavanjem odnosno uništiti spaljivanjem ili zakopavanjem.

### **5.1. Ehinokokoza**

Ehinokokoza je parazitarna bolest uzrokovana trakavicama.

Prilikom vakcinacije pasa protiv bjesnila provest će se dehelminitizacija pasa protiv *Echinococcus granulosus*, sredstvom koje pouzdano ubija zrele i nezrele oblike trakavice.

Radi sprečavanja širenja jajašaca obavezno je pse nakon tretiranja držati najmanje 48 sati u ograđenom prostoru i njihove izmetnine neškodljivo uklanjati. Preduzeća i druga pravna i fizička lica koja se bave klanjem životinja za javnu potrošnju, kao i držaoci životinja koji vrše klanje životinja za vlastitu potrošnju, dužni su radi sprečavanja širenja ehinokokoze odbačene organe, zaklanih životinja učiniti neškodljivim preradom u kafilerijama ili prokuhavanjem, odnosno uništiti spaljivanjem ili zakopavanjem.

Liječenje antiparaziticima.

### **5.2. Trihineloza**

Trihineloza je parazitarna bolest svinja, pasa, mačaka i nekih divljih životinja.

U cilju mjera za suzbijanje i iskorjenjivanje trihineloze životinja obavezna su dijagnostička ispitivanja domaćih, divljih svinja i drugih životinja na trihinelozu. Dijagnostičko ispitivanje životinja na trihinelozu vrši se:

1. serološkim ispitivanjem Enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA),
2. utvrđivanjem larvi parazit u uzrocima tkiva (biopsija) poslije klanja životinja i uginuća životinja.

Prilikom pregleda na trihinelozu koriste se sljedeće metode:

- a) trihinoskopija ili kompresija
- b) vještačka digestija

Način uzimanja uzoraka postupak utvrđivanja larvi trihinele nalazi se u Uputstvu o načinu i postupku utvrđivanja prisustva larvi *trichinella spiralis* u mesu svinja, konja i divljači i proizvoda mesa od svinja konja i divljači («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 44/03).

Liječenja nema.

## **6. ZOOSANITARNE MJERE**

U cilju efikasnije zdravstvene zaštite životinja, zaštite zdravlja ljudi i veterinarske zaštite okolice, kao i kod postojanja epizootičke indikacije ovlaštene organizacije provodiće deratizaciju.

Deratizacija se provodi u životinjskim nastambama i dvorištima, objektima za klanje životinja, preradu, proizvodnju i skladištenje namirnica životinjskog porijekla i drugim objektima gdje je njeno provodjenje od interesa za zdravstvenu zaštitu životinja i očuvanje zdravstvene ispravnosti životinjskih proizvoda. Deratizacija se provodi dva puta godišnje, a na poziv gradjana, preduzeća i drugih pravnih i fizičkih lica i češće.

Radi zaštite životinja od zaraznih, parazitarnih i drugih opasnih bolesti, držaoci životinja u intenzivnim uzgojima - farmama dužni su uspostaviti veterinarsko - sanitarni red, a naročito:

- moraju se osigurati ekonomska dvorišta i životinjske nastambe od nekontrolisanog ulaska i izlaska ljudi, životinja i vozila,
- postaviti i održavati uređaje za dezinfekciju osoba i vozila koja ulaze u ekonomsko dvorište i životinjske nastambe, radnicima i posjetiocima osigurati zaštitnu odjeću i obuću,
- pomije i otpaci koji se koriste kao hrana za svinje, moraju se prethodno prokuhati.

## **7. Aktivnosti Terravet d.o.o. u periodu do septembar 2020.godine.**

### **7.1. Preventivna cijepljenja**

Vet.stanica "Terravet" doo je provela akciju vakcinacije jagnjadi protiv bruceloze i vakcinisano je 2.389 jedinki.

U toku 2020. godine je vakcinisano 239 psa protiv bjesnila.

U toku je akcija vakcinacije goveda protiv Antraksa. na 2.453 kom

### **7.2. Dijagnostička ispitivanja**

Dijagnostičko ispitivanje Monitoring 2020 ( bruceloza i tbc) 2876 ispitanih grla.

Dijagnostičko ispitivanje (bruceloza,tbc i mastits test) 2.209 mliječnih kartona

Dijagnostičko ispitivanje (bruceloza) redovna kontrola 2332grla.

Dijagnostičko ispitivanje (IAK) redovna kontrola 1 grla.

Dijagnostičko ispitivanje (prostirka na Salmonellu) redovna kontrola 39 uzoraka.

Dijagnostičko ispitivanje (američka gniloća) redovna kontrola 76 uzoraka.

Dijagnostičko ispitivanje (hrana, silažai svježe mlijeko na prisustvo aflatoksina) ispitano 6 uzorak

Dijagnostičko ispitivanje (lisica i pas – sumnja na bjesnilo) ispitana 1 uzorka

### **7.3. Osjemenjavanje govedi**

U periodu do 30.08.2020god osjemenili smo 1.450 krava.

### **7.4 Ostale intervencije**

Ambulantni protokol vodimo i ukupan broj liječenih životinja iznosi 2.258 grlo.

**P O D A C I**  
**o zaraznim bolestima kod životinja na području grada Gradačac**  
**do septembra 2020. godini**

Na području grada Gradačac u periodu od 01.01. – 31.08.2020. godine nije registrovan ni jedan slučaj bruceloze

## **7. PREVENTIVNO DJELOVANJE**

Označavanje životinja obavezno je provoditi po Pravilniku o označavanju životinja i shemi kontrole kretanja životinja u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH» broj 28/03).

**Goruća problematika grada Gradačac sa aspekta zdravstvenog stanja životinja i unapređenja stočnog fonda i stočarstva su:**

1. Nedostatak projekta i vizije za razvoj stočarstva na području grada Gradačac.
2. Problem napuštenih životinja – pasa lotalica za čije zbrinjavanje u skladu sa Zakonom o dobrobiti životinja i Pravilnicima koji reguliraju pitanje higijenskih servisa i utočišta za pse.
3. Nedonošenje programa mjera na gradskom nivou za suzbijanje zaraznih i parazitarnih bolesti domaćih životinja
4. Nedostatak komunalne klaonice za krupnu stoku
5. Nedostatak stočne pijace
6. Nedostatak na zakonu zasnovanom zbrinjavanju animalnog otpada u duhu novih zakonskih rješenja koja su stupila na snagu.

**PREDLAGAČ**  
Gradska služba za privredu  
budžet i finansije

**OBRADIVAČ**  
GRADONAČELNIK